

Ζητούμενο: Ένας Νέος Πολιτισμός της Πολιτικής

Συστατικό στοιχείο κάθε πολιτικής εκσυγχρονισμού είναι η αλλαγή των σχέσεων εξουσίας στην κοινωνία, η μεταφορά εξουσιών στην κοινωνία. Αρνητική κληρονομιά του πολιτικού μας συστήματος υπήρξε η υπερσυγκέντρωση της εξουσίας στο κράτος και την εκτελεστική εξουσία. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τις αιτίες και παρενέργειές του -πελατειακό σύστημα, συγκεντρωτική και αρχηγική δομή των κομμάτων- κτλ., είχε αναπόφευκτες συνέπειες στις κοινωνικές και πολιτικές νοοτροπίες και συμπεριφορές κομμάτων, πολιτικών και πολιτών.

Ο πολιτισμός της πολιτικής μας ζωής υποτασσόταν για μακρύ διάστημα στις στρεβλώσεις μιας συγκεντρωτικής δομής εξουσίας και τις παθολογίες που την συνόδευαν.

Θεωρώ, ότι καίρια συμβολή του εκσυγχρονισμού είναι η μεταβολή των όρων, των πλαισίων και των λειτουργιών της κοινωνικής και πολιτικής εξουσίας στην Ελλάδα. Η αποκέντρωση και αποσυγκέντρωση των εξουσιών στην περιφέρεια, συνοδεύτηκε από εκτεταμένη μεταβολή της δυνατότητας άμεσης παρέμβασης του πολίτη σε ζωτικά θέματα, τα οποία, για μακρό χρόνο, ήταν στην αρμοδιότητα ενός γραφειοκρατικού και απρόσωπου κεντρικού κράτους.

Παράπλευρα, τα τελευταία 25 χρόνια έχουν συντελεστεί, άλλοτε αθόρυβα, άλλοτε με ρήξεις, ουσιώδεις οικονομικές και κοινωνικές μεταβολές στην χώρα.

1. Στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο, η επιταχυνόμενη ανάπτυξη, ιδίως τα τελευταία χρόνια, επιφέρει μία οριστική ρήξη με τις νοοτροπίες που συνόδευαν μία Ελλάδα που κυριαρχούσε η φτώχεια και υπανάπτυξη. Φυσικά και έχουμε ακόμα προβλήματα στις ασθενείς ομάδες του πληθυσμού. Και θα τα αντιμετωπίσουμε όλο και πιο αποτελεσματικά.

Αλλά, η σημερινή Ελλάδα, η χώρα με το 24ο ή 25ο υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα στον κόσμο, δεν έχει καμιά σχέση με τις παραδοσιακές προσλήψεις της Ελλάδας, ως «Ψωροκώσταινας» κτλ.

2. Στο διεθνές επίπεδο ή ρήξη τεκμηριώνεται από την μετάβαση, από την ημιπεριφέρεια στο κέντρο του παγκοσμίου συστήματος. Η Ελλάδα, εντάσσεται σταδιακά αλλά σταθερά και επιταχυνόμενα τα τελευταία χρόνια στον λεγόμενο «πρώτο κόσμο», μετέχοντας οργανικά στους επιφανέστερους, σημαντικότερους και ισχυρότερους διεθνείς οργανισμούς.

3. Χαρακτηριστικά, στο κοινωνικό επίπεδο, σημειώνεται μία εντυπωσιακή μεταστροφή: η Ελλάδα από χώρα εξαγωγής μετανάστευσης εμφανίζεται να εισάγει αθρόο ανθρώπινο δυναμικό. Ασκούμε μία συνδυασμένη πολιτική με την φύλαξη των συνόρων και την «πράσινη» κάρτα, ώστε να υπάρξει έλεγχος και υγιούς ενσωμάτωση των οικονομικών μεταναστών στην Ελληνική οικονομία και κοινωνία.

Ας προσέξουμε όμως τί σηματοδοτεί η μεταβολή. Από χώρα μίας υψηλής πολιτισμικής και εθνολογικής ομοιογένειας μεταβαλλόμαστε πρακτικά, σε κοινωνία αυξανόμενης

πολυπολιτισμικότητας. Στην κατεύθυνση αυτή συμβάλλει και ο αυξανόμενος ρόλος των ΜΜΕ, η διαρκώς διευρυνόμενη διεθνής ενημέρωση αλλά και η διάχυση κοινών προτύπων.

Η πρόκληση της πολυπολιτισμικότητας είναι κοινό χαρακτηριστικό όλων των περισσότερο προηγμένων δυτικών κοινωνιών.

4. Στο πολιτικό επίπεδο, ο εκδημοκρατισμός μετά την παγίωση της δημοκρατίας το 1974 παραπέμπει σε πλήρη ρήξη με την προδικτατορική παράδοση ενός -όπως είχε χαρακτηριστεί- «ολιγαρχικού κοινοβουλευτισμού». Συναφής εξέλιξη με την ανάπτυξη των δημοκρατικών θεσμών ήταν η αντιπαράθεση και η αισθητή υποχώρηση των προτύπων του πελατειακού κράτους και του παλαιοκομματισμού.

5. Τέλος, η 25ετία μετά το 1974, αποτελεί το πρώτο τέταρτο αιώνας από συστάσεως του νεοελληνικού κράτους, από το οποίο απουσιάζει πόλεμος, κατοχή, πραξικόπημα, εμφύλιος, εθνικός διχασμός και μεγάλες πολιτικές ή οικονομικές κρίσεις.

Με άλλα λόγια, οι γενιές που μεγάλωσαν μετά το 1974, δεν έχουν παραστάσεις τέτοιου είδους και κατ' αυτό διαφέρουν ποιοτικά από τις προγενέστερες. Και εδώ λοιπόν, ρήξη.

Συμπέρασμα: βρισκόμαστε μπροστά σε ένα σωρευτικό φαινόμενο ποιοτικών αλλαγών, σε όλα τα επίπεδα, που συνθέτουν μια νέα αντικειμενική πραγματικότητα, η οποία, με την σειρά της, μεταβάλλει το πεδίο των κοινωνικών και πολιτικών ιδεολογιών.

Αποτέλεσμα της αλλαγής αυτής είναι, ότι, στην πράξη, η Ελλάδα ολοκληρώνει τη μετάβασή της στην νεωτερικότητα και

αποκτά τα χαρακτηριστικά μιας σύγχρονης κοινωνίας, με όλα τα καλά και τα κακά που αυτή συνεπάγεται.

Ο εκσυγχρονισμός μιας κοινωνίας δεν γίνεται ποτέ μόνον από ορισμένες “ελίτ” προνομιούχων, όπως φαντάζονται οι νεοφιλελεύθεροι, ούτε από τις κομματικές πρωτοπορείες των “απαράτνικων”, όπως πίστευε, ή πιστεύει ακόμη, η δογματική αριστερά.

Πραγματικός εκσυγχρονισμός υπάρχει, όταν όλη η κοινωνία, τα πιο δυναμικά τμήματά της σε όλα τα στρώματα και τάξεις, πραγματοποιήσουν μια ομόλογη πολιτισμική μεταβολή προς τις νέες πραγματικότητες που δημιούργησαν οι ρήξεις που προηγήθηκαν ή πραγματοποιούνται.

Πρέπει να ξεπεραστούν παραστάσεις, ιδεολογήματα, εγκλωβισμοί στο παρελθόν. Πρέπει να ξεπεραστούν οι αγκυλώσεις που προέρχονται από το παρελθόν που προηγήθηκε των ρήξεων.

Χρειάζεται ένας νέος πολιτισμός της πολιτικής. Ο εκσυγχρονισμός δεν αφορά μόνον τους τρόπους λειτουργίας της πολιτείας και την οργάνωση των κοινωνικών θεσμών, αλλά και νοοτροπίες, αντιλήψεις και πρακτικές. Μόνον αν και σε αυτό το επίπεδο υπάρξει μεταστροφή, θα εμπεδωθούν οι θεσμοί και οι διαδικασίες που αλλάζουν τις δυνατότητές μας. Που αλλάζουν το τοπίο της κοινωνίας μας. Που εισάγουν μια νέα ποιότητα λειτουργιών στο σύνολο της δημόσιας ζωής.

Οι Ευρωεκλογές μπορούν και πρέπει να συμβάλλουν αποφασιστικά στη διαμόρφωση αυτού του νέου τοπίου για την χώρα μας.

Η Νέα Δημοκρατία, κάποτε ευρωπαϊκό κόμμα, έχει εξελιχθεί με την καθοδήγηση της σημερινής της ηγεσίας σταδιακά, στον κατ'εξοχήν φορέα της παλαιάς νοοτροπίας. Καλλιεργεί στον λόγο και στην πρακτική της τα στερεότυπα της παλαιάς Ελλάδας και εφαρμόζει την παλαιά πολιτική. Η Νέα Δημοκρατία ενσωματώνει τις αρνητικότερες παραδόσεις του λαϊκισμού. Εμφανίζει μία Ελλάδα αδύναμη, φτωχή, φοβική, μία Ελλάδα που δεν έχει εμπιστοσύνη στις δυνάμεις της, αλλά ούτε και τιμά τις κατακτήσεις της. Δημοκοπεί με παροχές και υπόσχεται την αναβίωση του πελατειακού κράτους, μετατρέποντας την πολιτική αντιπαράθεση σε ένα «γιουρούσι» του κομματικού στρατού προς την νομή της εξουσίας. Τυχόν επικράτηση της Νέας Δημοκρατίας θα σήμαινε οικονομική και κοινωνική αστάθεια, καθώς θα ανέτρεπε πολύτιμες κατακτήσεις στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα.

Ταυτόχρονα υποβιβάζει τον δημόσιο λόγο, υποβαθμίζει τον πολιτικό πολιτισμό με τη διγλωσσία, τις υπερβολές, τις προσωπικές επιθέσεις και την υβριστική ρητορική της. Η Νέα Δημοκρατία δεν απαντά στις νέες προκλήσεις της εποχής μας, αλλά αντικειμενικά έχει μεταβληθεί σε δύναμη οπισθοδρόμησης της Ελληνικής κοινωνίας.

Το ΠΑ.ΣΟ.Κ., η κυβέρνησή μου, προσπάθησε συστηματικά όλα αυτά τα χρόνια να αναδείξει τις νέες δυναμικές του τέλους του 20ου αιώνα και της αρχής του 21ου. Να αναδείξει τις αξίες της δημιουργικότητας και της κοινωνικής ευθύνης. Να περιορίσει την πολιτική που είναι θέατρο, κορώνες. Η πολιτική μας είναι προσανατολισμένη σε ένα πολιτικό πολιτισμό που καθιστά την Ελλάδα ισότιμο και ανταγωνιστικό μέλος της Ενωμένης Ευρώπης.

Με την πολιτική που ακολουθούμε θέλουμε να δώσουμε το παράδειγμα πολιτικής και πολιτών που με σχέδιο, γνώση, μεθοδικότητα και αποφασιστικότητα πετυχαίνουν τους στόχους. Μόνο με ένα τέτοιο παράδειγμα μπορούμε να εμπεδώσουμε στους πολίτες κοινά αποδεκτούς σκοπούς, σκοπούς που πείθουν και κινητοποιούν. Να τους καταστήσουμε ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες. Το παράδειγμά μας αυτό κατά την ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας είναι «γκρίζο» και «γυάλινο». Αυτή η άποψη της δικαιολογεί τη θέση, ότι στις 13 Ιουνίου συγκρούεται το χθες με το αύριο. Συγκρούεται η νοοτροπία που δεν θέλει να αναγνωρίσει τι συμβαίνει στη χώρα, με τη νοοτροπία που θα μας επιτρέψει ως έθνος να κυριαρχούμε τις εξελίξεις. Γι' αυτό είμαστε βέβαιοι για τη νίκη μας. Εκπροσωπούμε το μέλλον και η σημερινή ηγεσία της Νέας Δημοκρατίας το παρελθόν.